

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NO. 47.

**A FELS. R. TSASZARNAK ÉS A KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.**

*Költ Bétsben Kedden Decembernek 10-ik napján,
1799-ik esztendőben.*

Egy érdeemes Postá-mester Ur azt a' tarátsot adta volt nékem, mikor még a' *Bétsi Magyar Mercurius* Újjságot irtam, hogy mikor *Jelentést* adok ki, azt mindenkor az Újjság' elejire nyomtattassam; mert (igy szoll), az elejit minden olvasó meg-tekinti az Újjságnak, de a' végét kevesen olvassák: és nem a' jókor tett jelentésből tudják-meg, hogy el-tölt a' fél esztendő, hanem az Újjság' járásának meg-állásából, 's így esik, hogy későre tészik rendeléseiket. — Én ezt a' tanátsot, nem emlékezem, hogy még eddig követtem volna: tsak azért, hogy nem illett a' *Jelentés* az Újjság' elejire. — Mostan is tsak figyelem-téllé kívántam mingyár itt előll tenni, rész szerént a' Kurirnak mostani, rész szerént pedig a' meg-szünt Mercuriusnak volt nagy érdemű Olvasóikat, arra, hogy ezen Újjságnak végénn hozzá-jok intézett *Jelentés*emet, méltóztassák most az olvasásra.

Franciaia Respublika.

Ezt a' Frantzia Revoluzsiót, azok, a' kik azt eddig-elé igazgatták, majd oly gyakran tekergették, mint valami ora-machinát. Egyik se tekerte-fel a' nélkül, hogy valami e'-félét ne mondott volna, hogy: valósággal, már szükség volt ötöt fel tekerni; mert különben talám majd lejárt volna, 's-az után meg-állván, nem találta-tott volna több mester, a' ki fel-igazithatta volna. Hogy ezt a' fel-tételt el-hihesse valaki, nem kell egyéb, tsak hogy az jusson észibe, a' mit erről a' dologról io esztendő alatt olvasott. Egy ily tekerítettét tett ezen machinán most *Bonaparte* is. Nézze meg akárki, hogy mit mond most ő is azon Proclamatziójában, melyet ő (mint ezt a' közelébb költ M. Kurir is a' 732-dik levél-laponn, röviden említette) a' Frantzia néphez intézvén, környülállásoson elő beízellette benne a' történet' Historiáját: —

„Én (igy szoll *Bonaparte*), *Párisba* lett vizsgálza érkezésemkor, minden *Autoritások* között meg-hasonlást találtam, tsak ebben szemlélttem minyjók között meg-egyező ítéletet, hogy: a' Constituzió, félignyire fel forgattatott légyen, és az már meg nem mentheti a' szabadságot. Minden pártok hozzám járultak, tudtomra adták tzelozállaikat, fel-fedezték titkaikat, és fegedelme-et kérték: én meg-tagadtam azt minyjoktól, hogy tsak egy partraak emberévé legyek. Engem' a' Vének Tanatsa szollított, és én az ő kívánságát bé-töltöttem. Oly emberek, kikben a' nemzet, a' szabadságnak, az egyenlőségnek, és a' tulajdonnak védelmezoit szemlélni már megszokta, a' dolgok' jóvá-tételére egy közönséges plánomot készitettek volt: ez a' plánum egy tsendes, szabad, 's-bé folyás = és félelem = nélkül való meg-fontóltatást kívánt. Erre nézve a' Vének' Tanatsa azt határozta, hogy a' Törvény-hozó T. st' tanátskozásának helyét *St. Cloudba* tegye által; a' maga függetlenségének védelmezésére meg-kivántató erőnek vezérlését, nekem ajánlotta; és én ugy ítéltm, hogy hazafár

saimnak, táborainkban el-halt katonáinknak, 's azoknak vérek által vásároltatott nemzeti ditsőffé-
günknek, tartozzam azzal, hogy ezta' vezérséget
magamra válloljam. A' Tanácsok öfzfye gyűlés
keznek *St. Cloudban*; a' Respublikai seregek,
kivülről gondoskodnak a' tsendeffég felöll: ha
nem, az ország' belső részeinn rettegett geris-
tenek a' gyilkosok; az Öt-százak' Tanácsában
lok Képviselők, hegyess törrel és tüzi-fegyver-
rel fel-fegyverkezve, halállal való fenyegeted-
zéffel töltik-bé a' tanácskozó palotát; az ő ki-
nyilatkozdogaló plánumjok, mind jobban jobban
nyomul a' tziel felé; az ezt akadályoztató több-
ség (a' Képviselőkonkralgyűlési társaság) foglyuljezd
a' zürzavar miatt; a' leg bátrabb *Orátorok* tétó-
vázna; szemmel-láthatóvá kezd lenni, hogy min-
den bölts tanácsgyümöltstelen többé; én közlöm
mind ezekenn való bolfszankodásomat és fájdal-
mamat a' Vének' Tanácsával; sürgetem, hogy
nemes hajlandóságu fel-tett tzielozásának telye-
sithetése végett, helyheztesse bátorságos állapotba
magát; szemei' elibe terjesztem a' házát-fenye-
gető veszélyeket; és ő (t. i. a' Vének' Tanácsa)
változhatatlan akarátjának ujjantoni ki-nyilat-
koztatása által, magát véllem egyesíti. Azután
az Öt százak' Tanácsába mentem, tsak egyedül,
fegyver-nélkül, kalap-le-véve, a' miként a' Vé-
nek' Tanácsában is meg jelentem volt, és a' mi-
ként ebben jól fogadtattam vólt. Azok a' he-
gyess-török, melyekkel a' pártosok addig, a' ma-
gok Képviselő társaikat fenyegették, most már
szabadítójuk ellen vétettek elő; hufz gyilkosok
rohantak ellenem, és keresték mejjemet; a' Grá-
nátérosok, a' kiket a' palota' ajtajánál hagytram
volt, elő sióttének, és magokat közzém és a' gyil-
kosok közzé vetették; egyik küzzüllök (*Thome*)
döfést is kapott a' ruhájánn keresztül; ezek ki ra-
gadtak a' gyilkosok' keziből. Ugyan azon szem-
pillantatban oly kiáltás hallik a' törvények' védel-
mezője ellen, hogy: *ötet, a' törvények' oltal-
mán kívül lévőnek lenni, kell ki-hirdetni!* Ez vólt
a' gyilkosok' kiáltása az ő meg-fzelidítésekre ki

rendeltetett hatalom ellen. Az után markaikba szoritott fegyverrel, és fenyegetődzéssel telyes Izájjakkal a' Præses = (Lucian Bonaparte) - felé kezdetek rohanni, azt kívánván tőlle, hogy éngemet a' törvények' oltalmán kívül valónak lenni kiáltson-ki. Nékem meg hozzák ezt a' hirt; rendeléft tefzek, hogy a' Præseft ragadják ki a' dühösök' keziből; hat Gránátérosok ki is ragadták; mingyár az után a' Törvényhozók' Gránátérosai, vár-vevő marschsala' palotába bé rukkolván, abból ki-nyomták a' Képviselőket, a' meg félemlett faktzionisták széljel ofzoltak, és el távoztak; a' jól gondolkodó nagyobb rész már most, bátorságban látván lenni magát, ismét vizfsza gyült önként és szabadon a' tanátszázba, meg-halgattá a' köz jóra tzélozó projectomokat. Frantziák! kétség kívül meg ismérítek ezen magamviseletemben egy szabadság' katonájának, és egy Republikánusi indulatu hazafinak buzgóságát. A' faktionistáknak, a' kik a' két Törvényhozó Tanátsokat el-nyomták, ezen gyűlölséges és megvetett embereknek, el-szélelftetődések által, a' meg-tartó, oltalmazó, és nemes gondolkodások, vizfsza tétettek a' magok' jufsaiknak birtokaikba.

Az Ex-Director Barras' magaviseletének ki nyilatkoztatása: — Egy ilyen titulusu irás jött ki ezen napok alatt Párisban Frantzia nyelvonn. Sammája ennek ennyiből áll: Ecöfsiti az Iró, hogy, noha a' Direktorságtól való butsu-vevő jelentése *Barras*nak, nem előbb, hanem tsak Nov. 10 dikénn olvastatott is fel, tsak ugy már 9 dikben délkör meg fordúlt volt az a' *Bonaparte'* kezében; ki jön ebből, hogy a' dolog, nem a' kettőjök' előre való egyetértése nélkül esett. Továbbá, hogy nem ugy esett a' *Barras'* butsu-vevő jelentését a' Törvény - hozó Tanátsokhoz el vitt *Batottal* is a' dolog, mint többire minde- nektől eleinten el-hirleltetett volt, az az; hogy, mikor ez a' *Batot* a' Törvény - hozoktól már vizfsza felé jövvén, és Bonapartéval szembe találkozáván, ez, előbb véle valamit titkonn szol-

lott legyen, az után pedig fenn-hangonn és lár-máson e'féléket vetett volna szemére: hogy, a' leg fényesebb Respublikát (ily ki fejezéssel ért *Bonaparte*) két esztendő alatt enyire el-metse-vézni miként engedték? a' belső támodásokat enyire organizálódni, mi módon szenedték? a' künn tsatázó feregeknek annyi felölről történt szereztsétlenségeiket, a' folyó esztendei háboru-ban miért engedték-meg? &c. Nem így törté-tek ezek a' bezzédek, azt mondja a' feljebb irt titulusu Író: hanem, minekutánna *Batóthoz* a' *Barras'* emberéhez, tsak néhány titkos szókat in-tézet volna *Bonaparte*, az után a' körülette ál-ló Generálisokhoz és egyetemi tanárocz Csijézte szavait, és azoknak mondotta ezeket a' piron-ga ó igéket, és nem a' *Barras'* emberinek. Ezek-ből és több elő hordott környülállásokból azt a' conclusiót tsinálja végezetre az Író, hogy Ex-Director *Barras* távol volt attól, hogy a' *Bona-parte* által okoztatott mostani uj változált hely-be ne hagyta volna, és ez, a' kettőjök között az előtt fenn-állott személyes barátságot telyelség-gel meg nem változtatta." — (Ez az Író, mint akárki első tekintettel elzébe veheti, nem egye-bet akart elérni ezen okoskodása által, hanem, tsak azt a' kétséget akarta azoknak elméjékből ki-venni, hogy mint eshetett legyen az most meg, hogy *Bonaparte*, a' ki tsak 3 vagy 4 esztendő-kkel is alig ismérteget, 's-az ólta a' *Barras'* ba-rátságából ily poltzra lépett, most véle ily méltat-lanul bánt volna. *Barras'* egyezésével is esett, azt mondja az Író, a' változás, &c.

Már akár mi némü előre való egyezések-nek következése volt legyen is ez a' Frantzia Revolutziónn most Nov. 9-dikénn és 10-dikénn esett uj Epecha, elég az, hogy már előre azt mutatta, hogy a' szüntelen való hánykodások között lévő Frantzia Respublikában, nagy válto-zásokat fog maga után vonni. A' Directorium-nak egyszeriben történt el-törődése — egy Trium-

viralis Consulatusnak elő-állása — a' két Törvényhozó Tanácsok' tekintetének nagy megromlyosulása — a' belső factziókon esett egyátalában való nagy tsapás — és az Országközi hatalomnak tsak kevés személyek' kezébe való jutása — mind ezek mind igen fontos környüállások, és mind ezeknek egyfzersmind való öszsze-találkozások, oly heves, hogy ezen ujj crisiis alatt a' minden oldalainn rég hanykodó Respublikaitestnek, vagy egészfzen el kell alélni, vagy ezen cura által kell néki megtartódni.

Nem lehet azt mind elő számlálni, hanyfeleképpen érdekeljék ezen ujj változásokat a' Frantzia minden irók, rész szerént a' régi Historiákól öszsze-keresett történeteknek az ő mostani környüállásaikhoz való mérséklésével, rész szerént más egyéb töllök ki-telhető meg jegyzésekkel. — „Igaz, így szoll az egyik, hogy sok nagy környüállásoknak egyfzersmind való öszsze-találkozása, szokta többire tzejokhoz juttatni a' dolgokat: hanem, a' Catalina öszsze-esküvése is oly sok féle környüállások által láttfzott elő felé mozdítottani, hogy leg jobb ki menetele reméltetődhetett; még is az után ismét adták magokat más olyan környüállások elő, a' melyek annak a' nagy Respublikának fel-fordulását látve elő mozdították.

A' Párisi *Ami de-Loix* nevü Ujjság erőfsiti, hogy ezen 9 dik és 10 dik Novemberi Frantzia ujj Revoluzió előtt, így irt volna valaki (nem nevezi meg kisorsa), *Moulins*, *Barras*, és *Gohier* Directórokhoz: — „Ti, a' ti előttetek-valókat elnyertétek, és meg-buktattátok: de ti is meg fogtok bukottódni. Az erőszakoskodások, mellyel éltek, tejeitekre fognak visszafordítani. A' tövéyeket megrontattátok, a' nép'-jussaival nem gondoltatok, az igazságot lábaitok' alá taposattátok, a' Respublika' jövedelmeit eltékoztattátok, a' katonák' zsoldját elnyeltétek: most már a' nép' kezébe is ütött.” — Azt mondják, hogy

már még az ujj Triumvarális Consulátushoz is érkeztek volna több oldalokról e'-féle intések, hogy t. i. a' magokhoz kapott országlói hatalommal valahogy vilziza ne éljenek, és az őket meg-előzötteknek példájokkal, mint tükörrel éljenek. — Más Párisi Irók, *Lépedust* hozzák elő intö példáiul *Bonaparténak*: — „Kivánva várja az ember, így szollnak ezek, a' mostani változásoknak ki-meneteleit egyebek között abban a' tekintetben is, hogy valyon a' Jakobinusoknak mostan le-ültetődött pártja, mit fog már kezdeni: hogy erőssen érezhető bozfznuállásonn jártatja az eszít, könnyü gondolni. *Bonaparténak* szüksége vagy on arra, hogy *Bégedi Chrh/Geget*, *liberáliságát* *Liberty* *Chrh* felett pedig éles elmésségét elő vegye, hogy tsak tulajdon magát meg-tarthassa; és mind ezen tálentomai mellett is fenn marad a' kérdés: hogy valyon, néki szükséges e' a' Respublikának megtartásánn, vagy a' Respublikának a' Bonaparte' megtartásánn gondoskodni. Ő ugyan a' katonákba helyhezteti a' maga bizodalját: hanem, hiszen *Lépidus* is (itt van) így tselekedett; de rosz következéssel.“

A' mi a' tzélját nézi végre az ujj Consulárius országlásnak, közönségesen szolva úgy láttzik, hogy ez a' maga'-meg-fundáltatódása végett, egész hathatóssággal azonn fog szorgalmatoskodni, hogy az eddig vólt (t. i. az 1795 béli) Constitutziónak reformátzióját végre-halytathassa. *Bonaparte* még eleinten mingyár olyan ki-nyilatkoztatást tett, hogy ez az eddig való Constitutzió, egészízen tele lett volna hibával, semmit sem ért, és azt egészízen fel-forgatui szükséges dolog; a' nép-gyűléseket nevezetesen, a' faktziókat gerjesztö félszkeknek nevezi; a' Bé-töltetö hatalomról azt mondja, hogy annak kevés kezek között kell lenni.

A' külsö oldalakat tekintve a' dolgoknak, úgy láttzik, hogy a' három Consulok, minden részben a' nép' jövendő boldogságának elő moz-

dittára tzelozó rendeléseket tefznek. — A' 100 millióból álló erőltetett költsön helyett, bizonyos hadi-adó állittatik-fel. — A' 9-dik és 10-dik Novemberi uj Revolutzió' kedvetlenségeinek lágyítására, minden eszközök fel-keresterödni látattatnak. Az ökkör árestál atott személyek közül, még csak 7 vagy 8 vagyon árestómban, a' többek mind szabadon bocsáttattak. — Eddig olyan szokás volt Párisban, hogy mikor egyik párt a' másikat meg-buktatta, a' theatromokon ki-motskoltatott a' meg-bukott párt: most olyan rendelést küldött a' Politziai Minister a' theatromok' igazgatóihoz, hogy a' pártoknak egymás ellen való gyűlöletét, az indulatoknak eddig modiba volt e'-féle közörülése által, most ne tapalálják.

Meg lehetős meg-jegyzése a' Párisi iróknak, az, hogy az az *Arena* nevü Öt-százak' Tanátsabéli Képviselő, a' ki *Bonapartét*, a' Tanátsabaió bé-menetelekör kerestül akarta verni, *Corricai* fiu, és így ennek hazájafia. Már most ez *Brutus*hoz hasonlittatik *Bonapartéra* nézve; nem tudom melyik lehetne apja a' másiknak.

Török Birodalom.

Addig, mig azt el-várnók, hogy az *Egyiptom*-felé rég' siető *Nagy Vezir'* és *Sidney Smith'* expeditziójoknak, mi némü következései fognak lenni, olvasást érdemelnek ezen Török Artikulus alatt azoknak a' foglalatosságoknak nevezetesebbjei, a' melyeket *Bonaparte* Egyiptomban el-követett: hogy annakutánna mászszor az ő tölle *Cairó* várossaban fel állittatott *Nemzeti Institutum'* munkáfról is, némely tudósítások tétett-hessenek:

Emlitensünk kellleg előbb is, hogy 1798-ban Oktob. 23 dikáig, az Egyiptomi tóknak *recognoscerozását*, mejjlégeiknek meg-mérséklését, a' azoknak papirosra való le-rajzolásaikat noha nem

minden rend felett való nehézségek nélkül Generál *Andreoffy* már el-végezte volt: hogy ez a munka tökéletességre vitetődhesen, csak föld-mérői-lántz által-és csak partot, 45 ezer rúdnyit méretett-meg.

A' *Natrum*' tavát (mely a' tőlünk ki adott Egyiptom' Geog. mappájann *Széksót-termő-tő* nevezet alatt izemléttetik) olyan tulajdonságának találta *Andreoffy*, hogy ott a' kereskedésnek egy igen hasznos ágát lehet fel-állítani. —

Maga *Bonaparte* ez alatt, egy Institutumot állított-fel; fundált egy Bibliothekát is; építtett egy *Univerzita* Cantorátóriumot; *Lihny* Célkre a' Fundatziókra izükséges pénzt rendelt-ki; végeztet, az orzágnak mind azokra a' részeire, a' melyekben a' fegyveres seregek' fekvése nékies hatsak valamennyi bátorságul is szolgálhatott, tudósokat küldözött bizonyos elejekbe adott rendelésekkel izéljel — „

„*Nouet* és *Mechaim*, *Alexandria*, *Cairo*, *Salchiech*, *Damiette*, *Suez*, 's-más városoknak, az Aequatortól való távol-léteket határozták-meg. — *Peyre* 's-több más hid-, és út-tfnáláshoz 's építés-mellerségéhez értők, a' *Suezi* Canalisnak nivellérozását vitték véghez, az az, azt mérték-meg, hogy melyik vége, és mennyivel, fekügyék magossabban mint a' másik. *Lefebre* és *Malus*, a' *Moesi* canaliszt recognoscerozták. *Andreoffy* Generáliszt, *Lefebre* és *Mouchard* kísérték-el a' *Menzaleh* tava recognoscerozására. *Alexandria* városlát, *Peyre* és *Girard* vették fel papirosra. *Lanorey*, az *Abumeneg* canaliszt recognoscerozta; az *Aléxandriai* Canalis' ki-tisztításának munkája is az ő vigyazása' alá volt bizattatva. *Geoffroy*, a' *Menzaleh*' tavában lakó állatokat, és a' *Nilus* béli halakat, *Delille* pedig az Alsó Egyiptomi plántákat, vette vizsgálás' alá. *Arnolet* és *Champi*, a' *Veres* tengerhez rendeltetődött Expeditzióba jártak, hogy azt recognoscerozván, egyfzersmind annak *Minerale Regnum*át

is vizsgálják meg; ezek *Kossirig* mentek. A' Felső Egyiptomi Canalisokonn tététt munka, *Girard*-ra volt bizattatva. *Denou*, azért tett egy útazást *Fayoumban* és Felső Egyiptomban, hogy az ott találtató emlekezet'-jegyeket, le-rajzolja. *Dute-re*, Alexandriában és Cairóban rajzolta-le az e'-féléket. *Conte*, egy mechanikai műhelyt állított-fel; szél malmokat, és egyéb Egyiptomban még új machinákat készítettett. *Beauchamps* és *Nouet*, egy ötfzörös, t. i. Respublikai, Romai, Görög, Coptai, és Török rend tartás szerént való Kalendáriumot készítették. *Saviani*, a' *Syriai* pusztákonn találtató *Infectumokból* csinált gyűlyteményt. *Costaz* egy *Journált* adott ki. *Fourrier* mind ezeknek folytók alatt, Frantzia Commissariusagot viselt a' Cairói Divánban. *Monge* és *Bertholet* hazafiakról, különösön semmit nem mondanak; ők mindenütt voltak, mindennel foglalatostkodtak, és a' tudományokat illető minden dolgoknak fő mozgatói voltak. —

Déc. 30-dikánn 1798-ban maga *Bonaparte* a' Veres tenger mellett *Suez*től Észak felé vevén útját, *Suez*hez harmadfél ora-távolságra, a' Canalis' torkának maradványára reá talált, és mellette 4 orányi útát tett; az nap' éjjel az *Abgeroud* erősségében, 31-dik éjtzaka a' pusztának 10 ora távolságra lévő belső részénn, Januáriusnak 1-ső éjtzakájann pedig *Belbeis*ben hált-meg. Jan. 3-dikánn ismét reá talált *Bonaparte*' ugyan ezen Canálisra, ottan, a' hol a' pusztákkal határozódó Egyiptomi meg-mivelt és kövér földek el kezdődnek. Sok orányi távolságra folytatta mellette az útját; azután vizfsza küldötte *Peyre* nevü Indzsineért, elegendő késérő sereget rendelvén oltalmazására, *Suezbe*, olyan rendeléssel, hogy az egész Canalis, geometrai-mérés által papirosra vevén, egyszermind annak külömb-külobb magosságait is mérje-meg (nivellirozza); mely is egy olyan *problema*, melynek meg-felytésétől egy leg nagyobb és leg hasznosabb munkának lehetősége, vagy lehetet-

lensége, vagyon fel-függeztetve (t. i. hogy, lehetséges-e a' Veres tengernek a' Mediterraneum tengerrel való öfzfze-foglalatódása egy Canalis által.). “

A' Londoni Udvari Ujjságban Nov. 13-dikán ez olvastatott az Egyiptomi környüállásokról: — “

„Frantzia Gen. *Marmont* már még Aug. 5-dikén olyan teljes hatalommal ruháztatott volt fel Gen. *Bonapart*tól: mely szerént ő a' Török hajós sereg vezérjével, *Patronával*, a' következő feltételekben, melyekre mindazáltal a' Törökök eleinten nem akartak reá állani, egyezett légvén meg: A' hadi fogjok, ember emberért, és gúccsú tseréttel és tseréttel és kiltöltő öljön; a' sebesekek és seb orvosok, ne tartattassanak hadi fogjoknak; a' Konstantinápolyban és minden Török országi más városokban tartatódó Frantzia fogjok, hajókonn, három hónapok alatt *Alexandria* elibe vitettefsenek, a' hol ugyan azon időre hasonló számu Török fogjoknak kell a' vizfsza tseréttetődésre kélfzen tartatni; továbbá, valamikör-tsak *Alexandria* előtt ennekutánna is Frantzia fogjokkal rakott Török hajó megjelenédik: az *Alexandria*i Frantzia Komendans tartozzék oly rendeléseket tenni, hogy 70 óra alatt ugyan annyi Török fogjokat adhafson-ki, a' mennyi Frantziákat a' Török hajó oda vitt.

A' Nov. 20-dikán költ *Párisi* Redacteur szerént, oly rendelést tettek a' Consulok a' Politziai Minísternek, hogy Párisból egy Komédiás és Tánztoló társaságot is küldjön Egyiptomba. Mingyár az után az olvastatott a' Páris' utzáira kiraggatott tzedulákban: hogy, gyanitható-képpen a' Nagy Vezér is meg fog *Cairóban* az *Opera Buffán* jelenni (magyarul bajos vólna ezt az *Opera Buffát* ki-tenni).

Nagy Britannia.

A' Londoni Udvari Ujjság szerént Nov. 12-dikén már hozzá kezdettek volt azoknak a'

többször Matrozokból álló Frantzia fogjoknak hajókra való ültetésekhez, a' melyek az Északi Hollandiai Capitulatio szerént, a' régi Frantzia fogjok között, tsere nélkül vissza ígértettek. Az a' hír azonban, hogy *Anglia*, egy magános Artikulusnak ereje szerént, 200,000 Font Sterlingeket (2 millió Forintokat) fogna fizetni a' Hollandusoknak, tsak abból is fundamentum nélkül valónak látni lenni (a' Bétsi Udvar Újtság szerént), hogy *Hollandia* most minden törekedését arra fordítja, hogy sok szükségeire, honnat találhasson pénzt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Most már bizonyosan és közönségesen tudják, hogy az Anglusok' expedíziójának nem *Texel* és Északi Hollandiának a' szegelye, lett legyen eleinteni szélja: hanem a' *Maas*' vize' torka. Itt kellett volna a' ki-szállásnak esni: hanem, olyan kemény szélvész találta *Mitschel* Admirálit és *Abercrombie* Generált a' tengeren, hogy a' *Maas* torkáig telyességgel el nem juthattak; ehez képest meg változtatták újokat, és úgy eveztek fel a' *Helder* felé, a' hol a' már indva lévő apróság kiszálló helyek, nékiek oly igen nem-kedvezők voltak.

* * *

Bécs.

A' Palatinus ö Fő Hertzegsége, kedves hitveffével *Paulowna* Orosz Nagy Hertzeg Álszónnyal, a' folyó hónapnak 20-22-dikáig, vártnak Bétsbe. Az ö Fő Hertzegségét oda késért Magyar Test örökök pedig, 14-16-kig itthonn fognak lenni.

* * *

Jelentések.

Elsőször, a' volt M. Merkur' Olvasóihoz:

„Azon 5 esztendőknék le folytok alatt, mig a' *Merkur* fenn-állott, sok oly levelek érkeztenek hozzám, mellyeknek Irói kértek, hogy kinek egy kinek más ok miatt alkalmatlan lévén az, hogy az Ujjságokért való rendelést minden fél esztendőnként ujjanton tegyék, tehát én nékiek folytában küldözzenek Ujjságaimat, melyek Cadósok nem maradnak. Sokak voltak ezek között, a' kik szavoknak állottak; és az ilyeneknek neveik az én *Protocollumaimban*, közönnettcl vagynak bé-írva: de, igen nagy kár-valással érzem, hogy olyanok is sokan légyenek, kiknek nem jut eszébe, hogy mitsoda leveleket irtanak légyen bizonyos esztendőknék hozzám, 's azokban mikre kötelezték magokat. Tsudálkozni lehet, hogy az ilyenek meg nem gondolják azt, hogy az e' féle leveleket az ember nem szokta el-hányjni, hanem az annak idejében reájok tett meg-jegyzésekkel együtt *Protocollumban* tartja; és ezeket csak halgatással el nem lehet mellőzni; eleget kell ezeknek tenni. A' kik véllem így bántak, nem gondolták meg azt, mely drágába kerüljön Bétsben az ujjság-írás és annak postánn való küldözése, 's mely terhes lett légyen az, kivált olyannak, a' ki maga állított ujj Ujjságot fel. — Az Ujjságért hé jövő 10 Forint esztendei elő-fizetéssel, ugy szokott folyni a' dolog, hogy abból a' Bétsi fő Postá-hivatal, az Ujjságnak küldözéséért, 4-gyet el-von; ki ad belőle az Irónak 6-tot: ezen 6 Ferintből, én leg alább, mint a' ki kezdő voltam, és lassan-lassan lehettem ismérteffé, az Ujjságnak nyomtattatására 's egyéb hozzá járuló aproságokra. 4-gyét még el-

költöttem. Alig maradtott hát meg a' 10-ből 2-tő. Mely fok kárt kellett 'hát ez szerént az olyanok miatt vallanom, a' kik a' 10 Forintot sem küldötték-fel, 's ennek felette nékem a' Postára is érettek a' 4 Forintot meg-fizetni, 's érettek az egyéb költségeket is, mint más igazi elő-fizető-kért, meg tenni kellett. Az ilyenek, tulajdonképpen szollva, minden esztendőként 16 Forint kárt okoztak, azokban az esztendőkben, mikor meg nem fizettek. Számosok vagynak pedig olyanok, a' kik több esztendőkre adósok maradtak, már én Processust kezdek az ilyenek ellen? az Előljárókkoz folyamodjak érettek? uállam lévő leveleiket Instáló leveleimbe rakván; Documentomul éljek velük? Vagynak néhányan olyanok is, a' kik nem irtak volt magok hozzám, hanem tsak Commisionariussaik által tettek rendelkezéseket. Már 'hát ezektől bizonyosság-levelet vegyek, hogy ennek vagy annak rendelték az Ujságot? Az olyanokra, a' kik hozzám: végtére is, vagy irtak, vagy leg alább izentek, hogy restantziájokat meg ismérik, és jó szívvvel meg fogják még ez után fizetni, telyelséggel nintstéz-
 lozásom: tsak azokat vádolom hozzám viseltett igazságtalanságokért, a' kik valamint eleint az Ujságért leg többet irkáltak, végtére, mikor a' fizetésről való emlékezést vártam volna, egélszen el-halgattak. Ezek az utolsó rend-béliek azok, kikhez én most utoljára szollok ezzel a' közönséges kérelemmel, hogy, ha ezen tudósításomat olvasándják, éngemet ezen ujj esztendő' alkalmatósággával ne terheltésnek oly jó hírrel közönten, hogy ígéretejkről, ha halasztották is, arról egélszen el nem telejtkeztek. A' ki még ezen kérésemre is nem fog semmit hozzám irni, vagy izenni, annak majd az ujj esztendőben azt fogom irni: hogy, pénzze érkezett, felső országokról hozzám, vitéssé-el. Így majd veszek tudom tőlle levelet.,,

Másodszor, a' M. Kurir' Olvasóihoz:

Erdemes társam Décsi Sámuel Ur elegendő ki-terjeszkedéssel meg-írta a' 45-dik Kurir' végénn, a' mit érd. Olvasóinknak a' jövő fél-éztendei elő-fizetés iránt tudtokra adni szükségesnek ítél. Méltoztassanak arra, és ahoz, most még e' következőket is meg-jegyezni:

Ezt a' ki-fejezést érd. társam' Jelentésében: „Az oltától fogva egy, vagy fél éztendőt ki-vévén, melyben t. i. bélyeges táskával kellett ö néki nyargalózni, &c.“ — talám nem mindenké veszik a' maga igaz értelmében. Ez csak azt teszi, hogy a' régi M. Kurir' idejében, mint az akkori Olvasóknak is juthat eszébe, az Ujjság-stempelezés be-hazattatván, akkor a' Kurir'nak is minden árkusai minden héténn kétszer meg-stempeleztettek; és néki minden árkusnak meg-stempeleztésiért fél krajtzárt kellett fizetni: mely arra adott volt alkalmatosságot, hogy az Ujjság-taxát 1 Forinttal feljebb vigye; a' melynek feljebb vitele csak ekkor történt 14 éztendők alatt.

2) A' Kurir' taxája, mint a' krajtzáros Semlének az egy krajtzár, most is egész éztendő alatt 10, fél alatt pedig 5 forint marad. Csak egyenesen régi Olvasóinak reméllett hozzá való szives indulatjokra bizta azt érd. társam, hogy, ha valaki közzülök, csupa önként való fel-indulásból akarna többet küldeni, jó szívvvel fogná fogadni. En részemről továbbá, arról tartom még szükségesnek figyelmetessé tenni, nem annyira Olvasóinkat, hanem inkább azokat a' Posta-mester Urakat, a' kik 5 Forint helyett 4 Forintot, és 30 krajtzárt gyakran küldenek, hogy ezt ezen-túl ne tselekedjék; mert a' Bétsi fő Posta-hivatal 4 Fl.t. 30 kr.t., ezen-túl 5 Forintban el nem veszen.

3) Szoktak lenni, a' kik fertály éztendőre is vitetik Ujjságainkat; és mi ugyan ezeknek is szivesen szolgálunk, pénzért: csak a' fő Posta-hivatalra, boríték-nyomtatásra, s az expeditzió-

hoz járuló egyéb apró, de akadályos alkalmatlanfágokra nézve szeretnők, ha a' menyibe lehet, fél-fél esztendőnként tennék érd. Olvasóink rendeléseiket.

4) Én tudom, vagynak sokak olyanok az Olvasók között, a' kik készebbek belé hagyni az Ujjság-olvasást, hogy sem magokat egészfőzen ahhoz kötni; hogy fél-fél esztendőnként küldözgessék hozzánk az 5 Forintosokat: némelyek, éppen akkor, ez vagy amaz jofzágaikban gazdáskodnak, mikor eljőne a' fizetés' ideje; másoknak, egyéb környülállások miatt nints kezek'-ügyibe a' rend. fel-küldés. Engemet, a' Merkurius' némely olvasótól szenvedett méltatlanságom és kár válásom, telyességgel fel nem indit arra, hogy megismert egyenlőségű olvasóimnak, ezen tekintetben ennekutánna is Commisióháriussok lenni ne akarjak: de oly fel-tétel alatt, hogy kárba ne hagyjanak. Ha én a' M. Kurirt Izámokra ki-rendelem, a' taxát érettek meg-fizetem, a' társam' részét is ki-adom, 's így azt tseleklzem, hogy az Ujjságot egész esztendő alatt folytában vegyék: valóság-gal meg érdemlem, hogy az esztendőnek le-folyta alatt a' 10 Forintot kezemhez szolgáltassák.

5) A' ki Ujjság-taxát teszen fel postára és az el-téved: ne terheltésen annál a' Posta hivatalnál jelentést tenni, a' hova a' pénzt bé-fizette; az ilyen Posta-hivatal pedig, ne az Ujjság-íróhoz, hanem a' Bétsi Fő Posta-hivatalhoz írjon érette, német- vagy deák-nyelven. Mert szükség tudni, hogy a' fel-jövő pénzt nem mi incasáljuk a' levelekből, hanem a' Fő Posta-hivatal; ez felelhet 'hát, hogy mi jött kezébe: ez minket az esztendő' fertályai szerént egy summában fizet. —“

„Pantzell Daniel —
mostani hetes.